

Qarabağın minalardan təmizlənən torpaqlarında həyat yenidən canlanacaq

Torpağın səngər yaraları sağalmalı, onun qoynundan gül ətri, çörək ətri gəlməlidir. Bu gün biz həmin məramla üzümüzü Qarabağa tutmuşuq. Otuz ilə qədər bir dövrdə erməni işğalı altında olmuş, nəhayət, ötən ilin payızında Milli Ordumuzun 44 günlük zəfər yürüşü nəticəsində azad edilmiş Qarabağ ərazilərini dirçəltməyə başlamışıq. Burada digər sahələrlə bərabər, kənd təsərrüfatının da üfqləri genişlənəcək. Kotan üçün, xış üçün qeribsemiş məhsuldar torpaqlar öz haqqı sahiblərinin əlləri ilə gül açacaq. Sahələrdən tankların deyil, traktorların, kombaynların səsi gələcək.

Dövlətimizin başçısı cənab İlham Əliyev keçən ilin yekunlarına həsr olunmuş videoforata keçirilən müşavirədə bildirib ki, bu istiqamətdə 2021-ci il ərzində Azərbaycan dövləti təfindən mühüm işlər görülməlidir. Builki dövlət büdcəsində ərazilərin bərpası və yenidən qurulması, doğma yurdlarına qayıdan vətəndaşlarımızın yaşayışı və işgüzar fəaliyyəti üçün 2,2 milyard manat vəsait ayrılıb. Cənab İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, Qarabağda məskunlaşacaq insanlara ehtiyat yaradılacaq ki, işləyərək öz ailə büdcələrini təmin edə bilsinlər, yəni, daha dövlət dəstəyinə möhtac qalmasınlar. Onlar üçün ehtiyat sahələri ayrılacaq ki, oranı rahat ələk-becərsinlər və yaxşı gəlir götürsünlər.

Ölkədə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunması aqrar sektorun qarşısında mühüm vəzifələr qoyur. Pandemiyanın yaratdığı məhdudiyətlərə baxmayaraq, 2020-ci ildə kənd təsərrüfatı üzrə inkişaf dinamikası 2 faiz artıb, bitkiçilikdə 1 faiz və heyvandarlıqda 2,9 faiz artım olub. Ölkədə 1 milyon hektardan artıq sahədə taxıl əkinini həyata keçirilib və işğaldan azad edilən ərazilər hesabına növbəti illərdə bu sahənin əkin balansının təqribən 10 faiz artırılması nəzərdə tutulur. Bir sıra özəl və pilot təsərrüfatlarda taxıl üzrə məhsuldarlıq hətta 60 sentnerə çatıb. Digər bitkiçilik məhsulları istehsalında da artım dinamikası davam edib. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2,5 faiz çox tərəvəz,

4,2 faiz çox meyvə və giləmeyvə, 15 faiz çox tütün, 2,1 faiz çox kartof istehsal edilib. Həmçinin pambıq sahəsində yüksək nəticə əldə olunub. 100 min hektar pambıq sahəsindən 335 min tondan çox məhsul istehsal edilib və pambıq üzrə orta məhsuldarlıq əvvəlki ilə müqayisədə 4 sentner artıb, orta məhsuldarlıq 33,5 sentner təşkil edib. Eləcə də, tütün üzrə məhsuldarlıq 2019-cu ilə müqayisədə 19,3 sentnerdən 22,1 sentnerə, şəkər çuğunduru üzrə məhsuldarlıq 328 sentnerdən 481 sentnerə, çəltik üzrə məhsuldarlıq 29,9 sentnerdən 32,8 sentnerə yüksəlib.

İntensiv bağçılıq da müsbət nəticələr verib. 2020-ci ildə intensiv və superintensiv bağlar ümumi bağların 14 faizini təşkil edib. Bu il Prezidentin tapşırığına uyğun olaraq, yeni üsulla fındıq, zeytun, nar və sitrus bağlarının salınmasına görə birdəfəlik əlavə maliyyə dəstəyi göstəriləcək. Heyvandarlıq sahəsində də müsbət dinamika var və ət istehsalında 3,1 faiz, süd istehsalında isə 1,7 faiz artım əldə olunub. Böyük inam var ki, bir-iki ilə bu göstəricilər həmin rəqəmlərin bir neçə misli qədər artacaq.

Hazırda işğaldan azad edilmiş torpaqlarda aqrar sahənin inkişafı ilə bağlı mühüm tədbirlər görülür. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi "Azerkosmos" ASC ilə birlikdə azad olunmuş ərazilərdə faktiki əkinəli torpaqların peyk təsvirləri əsasında xəritələşməsinə aparıb. Həmin torpaqlarda əkinlərə, o cümlədən çoxillik əkmələrə aqrotexniki

qulluq göstərilməsi məqsədilə işlərə başlanılıb. Əlbəttə, ən ümdə vəzifələrdən biri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə torpaqdan səmərəli istifadəyə nail olmaqdır.

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, azad edilmiş torpaqlarda kənd təsərrüfatının inkişafının sistemli xarakter alması üçün hökumət bəri başdan prioritetlər seçir. Öncə ərzaq təhlükəsizliyi məqsədilə hansı məhsulların əkilməli olduğu dəqiqləşdirilir. Bildiyimiz kimi, azad edilmiş torpaqların həm bitkiçilik, həm də heyvandarlıq sahəsində çox böyük potensialı var. Kəlbəcər, Laçın rayonları geniş örüş, otlaq sahələrinə malikdir. Azad edilmiş torpaqlarda sovet dövründə taxılçılıq, pambıqçılıq, üzümçülük, tütünçülük, baramaçılıq, bağçılıq, heyvandarlıq çox geniş vüsət almışdı. Nəzərə almalıyıq ki, indi bizim yeni texnologiyalarımız var, deməli, bu sahənin uğur tendensiyası daha da arta bilər.

Eyni zamanda, azad edilmiş torpaqlarda ixrac potensialı artırılmalı və şaxələndirilməlidir. Azad olunmuş torpaqlarda xüsusilə bağçılıq çox ciddi inkişaf edə bilər. Çünki meyvə məhsulları istənilən bazarda qəbul olunur. Ənənəvi bazar iqlimi də buna imkan verir. Tərəvəççiliyin, üzümçülüyn də böyük potensialı var. Dövlət başçımızın bildirdiyi kimi, ölkəmizdə payızlıq və yaz əkin mövsümlərinə hazırlıqla bağlı kifayət qədər imkan var ki, azad edilmiş torpaqlardan məhz builki mövsümdə bol məhsul götürülsün.

Kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı məsələ cənab İlham Əliyevin bu günlərdə təsdiqlədiyi "Azərbaycan-2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər"də də xüsusi yer almışdır. Bu il üçün müəyyənləşdirilən prioritetlərə əsasən, işğaldan azad edilmiş ərazilər üzrə Strateji Fəaliyyət Planı hazırlanır. Bu sırada bərpə zamanı hər bir iqtisadi rayonun təbii-iqlim

şəraiti və profilinin nəzərə alınması, ayrı-ayrı sahələrin inkişafı, torpaq islahatının aparılması üçün yeni mexanizm və meyarların işlənilməsi hazırlanması, su ehtiyatlarından səmərəli istifadə məsələləri mühüm yer tutur. Dövlət-özəl tərəfdaşlığının təşviqi davam etdiriləcək, özəl sektor sərfəli şərtlərlə investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsinə cəlb olunacaq.

Prezident İlham Əliyevin 4 yanvar 2021-ci il tarixli fərmanı ilə publik hüquqi şəxs kimi təsis edilmiş "Qarabağ Dirçəliş Fondu" işğaldan azad edilmiş ərazilərdə dayanıqlı məskunlaşma üçün müasir və layiqli həyatın təmin edilməsini dəstəkləmək məqsədinə xidmət edir. Müzəffər ordumuzun böyük qələbəsi sayəsində azadlığına qovuşan ərazilərimizin üzü gülməyə başlayıb. Qarşıdan gələn yaz əkin kampaniyası ərəfəsində bölgələrimizin minalardan və partlamamış mermilərdən təmizlənməsi, onların əvəzinə torpağa toxum əkilməsi, dən səpilməsi bu sahəyə könül verənlərin başlıca qayğısıdır. Şübhə yoxdur ki, halal zəhmət sayəsində kənd təsərrüfatı məhsullarımızın istehsalı xeyli artacaq. Ərazilərin bərpası prosesinə xarici investitorların və beynəlxalq donor qurumlarının cəlb olunması da diqqətdə saxlanılacaq. Tez bir zamanda kənd və qəsəbələr sahəsinə salınacaq, laləzərə çevriləcək.

Vətənpərvərlik amalına, azərbaycançılıq ideyasına ürəkdən bağlı olan və siddə-ürəklə xidmət göstərmək istəyən heç bir kəs Qarabağın bərpası adlı savab işdə kənarında qalmaq istəmir. Əsas üstün cəhət budur ki, qarabağlı soydaşlarımızın çox böyük əksəriyyəti, eləcə də kənd təsərrüfatına sərmayə qoymaq istəyən iş adamları tezliklə qollarını çırmalayıb əkin-biçinə rəvac vermək əzmindədirlər. Hazırlıq prosesləri başa çatandan sonra ilk mərhələdə deklarasiya sistemi qurulacaq. Bundan sonra həmin torpaqların orada

yaşayacaq insanlara istifadəyə verilməsi məsələsi ilə bağlı dəqiq mexanizmlər müəyyənləşəcək. Nəhayət, ərazilərdə məskunlaşma prosesi ilə yanaşı, torpaqların istifadəyə verilməsinə uyğun olaraq əhalinin lazımı texnika ilə təminatı həyata keçiriləcək.

Dövlətin bu sahəyə diqqəti, aqrar sahənin elmi üsullarla dirçəldilməsi öz yerində. Fərəh doğuran müjdə budur ki, vaxtilə Qarabağda təsərrüfat sahibi olan sakinlər də yurd yerlərinə qayıdıqdan sonra görəcəkləri işlərin planını qururlar. Bildiyimiz kimi, işğaldan əvvəlki dövrdə Qarabağ ərazisi yüksək kənd təsərrüfatı göstəricilərinə malik olub. Ölkədə taxıl, pambıq, üzüm, ət və süd, yun və barama istehsalının çox hissəsi həmin ərazilərin payına düşüb. İndi regionun aqrar sahədə əvvəlki şöhrətinə qaytarılması üçün konseptual hazırlıq işləri görülür. Məskunlaşma prosesi başlandıqdan sonra kənd təsərrüfatı ilə məşğul olacaq sakinlərin aqrar texnika, toxum, gübrə və digər lazımı vasitələrlə təmin edilməsinə dair planlar hazırlanır.

Zəngilan sakini, əvvəllər rayonda kolxoz sədri işləyən Kazım Ağayev:

–Müəssisə üzümçülük, taxılçılıq və heyvandarlıq üzrə ixtisaslaşmışdı. Oraya gedən kimi ancaq üzümçülüklə məşğul olacağam, bir də arıçılıqla. Uşaqlarım deyir ki, ata, gedək. Gedəcəyimiz günü gözləyirik.

Laçının Minkənd kəndindən olan Etibar Baberverdiyev:

–Rayonumuzun yaylaqları olduqca bərəkətlidir. Hər il təkə bizim kəndimiz tərəfə on minlərlə heyvan sürüsü yaylağa gətirilirdi. Yenidən Laçın yaylaqlarına üz tutmağa hazırlaşırıq. Çox böyük həvəslə

doğma elimizə, obamıza qayıdacağıq. Təsərrüfatı böyüdəcəyik. Bizdə heyvandarlıq üçün gözəl münbit şərait var. Ailəliklə həvəslə gözləyirik ki, ərazilər minalardan təmizlənsin, şərait yaransın. Planım budur ki, dövlətin dəstəyi ilə 200 baş qara mal, 100 arı ailəsi alım və ölkənin məhsul bolluğuna kömək edim.

Qubadlı rayonun Əfəndilər kənd sakini Allahverdi Mustafayev:

–Rayonda böyük ailə təsərrüfatımız olub. Oraya qayıdacağımız günü səbirsizliklə gözləyirik. Planlarımız gəlincə, kəndə qayıdaraq meyvə bağları salmaq istəyirik. Torpaqlarımız münbitdir, kənd təsərrüfatı üçün yararlıdır. Ailəmiz 3 tondan artıq tütün, 100 kiloqram barama veriridi, heyvandarlıqla məşğul idik. İnşallah, cənab İlham Əliyevin, dövlətimizin köməyi ilə orada həmin təsərrüfatı yenə yaradacağıq.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizin hesabına növbəti illərdə Azərbaycan torpaqlarının əkin balansını xeyli artırılacaq. Qarabağ bölgələrində kənd təsərrüfatının inkişafı ilə bağlı dövlət başçısının tapşırıqlarına uyğun olaraq başlanan işlər indidən uğur vəd edir. Fermerlərin kənd təsərrüfatı texnikasına tələbatını ödəmək məqsədilə onlara minlərlə maşın və mexanizm verilməsi, həmçinin, minlərlə baş damazlıq heyvanın satışı maliyyələşdirilib. Ötən il 3400-dən çox fermerə mikrokreditlər verilib, bu ildən isə həmin kreditlər qat-qat artıq olacaq.

Bəli, qan töküüb doğma torpaqlarımızı düşməndən aldığımız. İndi də tər töküüb dirçəltməkdə qərarlıyıq.

Əli NƏCƏFXANLI, "Xalq qəzeti"